

DOHODA**o uplatňovaní sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení**

Členovia,

opätovne potvrdzujúc, že žiadnemu členovi sa nebude brániť prijímať, ani presadzovať opatrenia nevyhnutné na ochranu zdravia alebo života ľudí, zvierat alebo rastlín za predpokladu, že sa nebudú uplatňovať spôsobom, ktorý by vytváral svojvoľnú alebo neoprávnenú diskrimináciu medzi členmi, u ktorých prevažujú rovnaké podmienky alebo skryté obmedzenia medzinárodného obchodu;

želajúc si zlepšiť zdravie ľudí, zvierat a fyto-sanitárnu situáciu všetkých členov;

všímajúc si, že sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia sa často uplatňujú na základe dvojstranných dohôd alebo protokolov;

želajúc si, aby vytvorenie mnohostranného rámca pravidiel viedlo k príprave, prijímaniu a uplatňovaniu sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení s cieľom minimalizovať ich negatívny vplyv na obchod;

uznávajúc, že dôležitým prínosom v tomto smere môžu byť medzinárodné normy, smernice alebo odporúčania;

želajúc si podporovať použitie harmonizovaných sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení medzi členmi na základe medzinárodných noriem, smerníc a odporúčaní vypracovaných príslušnými medzinárodnými organizáciami vrátane Komisie pre Kódex Alimentarius, Medzinárodného úradu epizootického a príslušných medzinárodných a regionálnych organizácií pôsobiacich v rámci Medzinárodnej konvencie o ochrane rastlín, pričom sa od členov nepožaduje, aby menili svoju primeranú úroveň ochrany života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín;

uznávajúc, že členské rozvojové krajiny sa môžu stretnúť s ťažkosťami pri dodržiavaní sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení dovážajúcich členov a v dôsledku toho s ťažkosťami v prístupe na trhy a aj pri príprave a uplatňovaní sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení vo svojich krajinách, a želajúc si pomáhať im v týchto ich snahách;

želajúc si preto vypracovať pravidlá na uplatňovanie ustanovení GATT 1994, ktoré sa vzťahujú na používanie sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatrení, najmä ustanovenia článku XX(b)¹⁾

dohodli sa takto:

Článok 1**Všeobecné ustanovenia**

1. Táto dohoda sa vzťahuje na všetky sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia, ktoré môžu priamo alebo nepriamo pôsobiť na medzinárodný obchod. Také opatrenia sa vypracujú a budú sa uplatňovať v súlade s ustanoveniami tejto dohody.

2. Na účely tejto dohody sa budú uplatňovať definície uvedené v prílohe A.

3. Prílohy tvoria neoddeliteľnú súčasť tejto dohody.

4. Nič z tejto dohody sa nedotýka práv členov vyplývajúcich z Dohody o technických prekážkach obchodu, ak ide o opatrenia, ktoré nepatria do rámca tejto dohody.

Článok 2**Základné práva a povinnosti**

1. Členovia majú právo prijímať sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia nevyhnutné na ochranu života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín, ak také opatrenia nie sú v rozpore s ustanoveniami tejto dohody.

2. Členovia zabezpečia, aby sa akékoľvek sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenie uplatňovalo len v rozsahu nevyhnutnom na ochranu života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín, aby sa zakladalo na vedeckých zásadách a aby sa nerealizovalo bez dostatočného vedeckého dôkazu, ak nie je v rozpore s článkom 5 ods. 7.

3. Členovia zabezpečia, aby ich sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia svojvoľne alebo neoprávnené nediskriminovali iných členov, u ktorých prevládajú rovnaké alebo podobné podmienky vrátane ich vlastného územia a územia iných členov. Sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia sa nebudú uplatňovať spôsobom, ktorý by vytváral skryté obmedzenie medzinárodného obchodu.

4. O sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatreniach, ktoré sa zhodujú s príslušnými ustanoveniami tejto dohody, sa predpokladá, že budú v súlade so záväzkami členov podľa ustanovení GATT 1994, ktoré sa vzťahujú na uplatňovanie sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení, predovšetkým však ustanovenia článku XX(b).

Článok 3**Harmonizácia**

1. S cieľom harmonizovať sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia na takej širokej základni, ako je to možné, budú členovia prijímať svoje sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia na základe medzinárodných noriem, smerníc a odporúčaní, ak existujú a ak ustanovenia tejto dohody, najmä odsek 3, neustanovujú inak.

¹⁾ V tejto dohode odvolanie sa na článok XX(b) zahŕňa aj tento článok.

2. Sanitárne alebo fytoosanitárne opatrenia, ktoré sú v súlade s medzinárodnými normami, smernicami alebo odporúčaniami, budú sa pokladať za nevyhnutné na ochranu života a zdravia ľudí, zvierat a rastlín a za zlučiteľné s príslušnými ustanoveniami tejto dohody a GATT 1994.

3. Členovia môžu zaviesť alebo ponechať v platnosti sanitárne alebo fytoosanitárne opatrenia, ktorých výsledkom je vyššia úroveň sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany, než by sa dosiahla prostredníctvom opatrení založených na príslušných medzinárodných normách, smerniciach alebo odporúčaní, ak sú vedecky opodstatnené alebo ak sú dôsledkom úrovne sanitárnej a fytoosanitárnej ochrany, ktorú člen označí ako primeranú v súlade s príslušnými ustanoveniami článku 5²⁾ ods. 1 až 8. Žiadne opatrenia, ktorých výsledkom je rozdielna úroveň sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany v porovnaní s tou, ktorá by sa dosiahla opatreniami založenými na medzinárodných normách, smerniciach alebo odporúčaní, nebudú nezlučiteľné s akýmkoľvek ustanovením tejto dohody.

4. Členovia sa budú aktívne zúčastňovať v rámci limitov svojich zdrojov na činnosti príslušných medzinárodných organizácií a ich pomocných orgánov, predovšetkým však na činnosti Komisie pre Kódex Alimentarius, Medzinárodného úradu epizootického a medzinárodných a regionálnych organizácií pôsobiacich v rámci Medzinárodnej konvencie na ochranu rastlín s cieľom podporovať ich pri vypracúvaní a vykonávaní pravidelných revízií noriem, smerníc a odporúčaní s ohľadom na všetky aspekty sanitárnych a fytoosanitárnych opatrení.

5. Výbor pre sanitárne a fytoosanitárne opatrenia, ako je stanovené v článku 12 ods. 1 a 4 (ďalej v tejto dohode len „výbor“), vypracuje postup na sledovanie procesu medzinárodnej harmonizácie a bude koordinovať činnosť v tomto smere s príslušnými medzinárodnými organizáciami.

Článok 4

Rovnocennosť

1. Členovia budú pokladať sanitárne alebo fytoosanitárne opatrenia ostatných členov za rovnocenné aj vtedy, ak sa tieto opatrenia líšia od ich vlastných alebo od tých, ktoré používajú iní členovia obchodujúci s tým istým výrobkom, ak vyvážajúci člen objektívne dokáže dovážajúcemu členovi, že jeho opatreniami sa dosahuje primeraná úroveň sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany dovážajúceho člena. Z tohto dôvodu sa dovážajúcemu členovi na požiadanie a v rozumnej miere umožní vykonať inšpekciu, testovanie a pod.

2. Členovia budú na požiadanie uskutočňovať konzultácie s cieľom dosiahnuť dvojstranné a mnohostranné zmluvy o uznávaní rovnocennosti jednotlivých sanitárnych alebo fytoosanitárnych opatrení.

Článok 5

Odhad rizika a stanovenie primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany

1. Členovia zabezpečia, aby sa ich sanitárne alebo fytoosanitárne opatrenia zakladali na odhade primeranom okolnostiam, čo sa týka rizík súvisiacich so životom alebo zdravím ľudí, zvierat alebo rastlín, berúc do úvahy techniky na odhad rizika vyvinuté príslušnými medzinárodnými organizáciami.

2. Pri odhade rizika členovia budú brať do úvahy dostupné vedecké dôkazy, príslušné postupy a výrobné metódy, príslušné kontrolné metódy, metódy výberu vzoriek a testovacie metódy, výskyt špecifických chorôb alebo škodcov, existenciu oblastí bez chorôb alebo škodcov, príslušné ekologické podmienky a podmienky životného prostredia a karanténu alebo iné spôsoby šetrenia.

3. Pri odhade rizika súvisiaceho so životom a zdravím zvierat alebo rastlín a pri určovaní opatrenia, ktoré sa má uplatniť na dosiahnutie primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany pred takýmto rizikom, členovia budú pokladať za závažné tieto príslušné ekonomické faktory: možné škody vo forme straty výroby alebo predaja v prípade výskytu, usadenia alebo rozšírenia škodcov alebo choroby, náklady na kontrolu alebo likvidáciu škodcov alebo chorôb na území dovážajúceho člena a relatívnu efektívnosť nákladov alternatívnych prístupov k odstráneniu rizík.

4. Členovia by mali pri stanovovaní primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany brať do úvahy cieľ minimalizovať negatívne účinky na obchod.

5. Každý člen s cieľom dosiahnuť súlad v uplatňovaní koncepcie primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany pred ohrozením života a zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín bude predchádzať svojvoľným alebo neopodstatneným rozlišovaním úrovní, ktoré považuje za primerané v rozdielnych situáciách, ak výsledkom takýchto rozlišovaní je diskriminácia alebo skryté obmedzenie medzinárodného obchodu. Členovia budú spolupracovať s výborom v súlade s článkom 12 ods. 1, 2 a 3 tejto dohody pri vytváraní smernice na podporu praktickej realizácie tohto ustanovenia. Výbor bude brať do úvahy pri vypracúvaní smerníc všetky závažné faktory vrátane výnimočného charakteru ohrozenia ľudského zdravia, ktorému sa ľudia dobrovoľne vystavujú.

6. Rešpektujúc článok 3 ods. 2 pri zavádzaní alebo udržiavaní sanitárnych alebo fytoosanitárnych opatrení na dosiahnutie primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany, členovia zabezpečia, aby takéto opatrenia neobmedzovali obchod viac, ako je nevyhnutné na dosiahnutie primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany, berúc do úvahy technickú a ekonomickú vykonateľnosť.³⁾

²⁾ Na účely článku 3 ods. 3 sú opatrenia vedecky opodstatnené, ak člen na základe preskúmania a vyhodnotenia dostupných vedeckých informácií v súlade s príslušnými ustanoveniami tejto dohody rozhodne, že príslušné normy, smernice alebo odporúčania nie sú postačujúce na dosiahnutie primeranej úrovne sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany.

³⁾ Na účely článku 5 ods. 6 opatrenie nie je pre obchod viac obmedzujúce, ako sa požaduje, ak neexistuje iné opatrenie, primerane dostupné, berúce do úvahy technickú a ekonomickú vykonateľnosť, ktorá dosiahne primeranú úroveň sanitárnej alebo fytoosanitárnej ochrany a podstatne

7. Ak príslušný vedecký dôkaz nie je dostatočný, člen môže dočasne prijať sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia na základe príslušných dostupných informácií vrátane tých, ktoré sú z príslušných medzinárodných organizácií, ako aj zo sanitárnych alebo z fyto-sanitárnych opatrení uplatňovaných inými členmi. Za takýchto okolností sa budú členovia snažiť získať dodatočné informácie nevyhnutné na objektívnejší odhad rizika a potom preskúmajú sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia v rámci primeranej časovej lehoty.

8. Ak má člen dôvod domnievať sa, že určité sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenie zavedené alebo uplatňované iným členom obmedzuje, alebo môže obmedziť jeho vývoz a že sa neopiera o príslušné medzinárodné normy, smernice alebo odporúčania alebo že takéto normy, smernice alebo odporúčania neexistujú, môže požadovať vysvetlenie dôvodov pre takéto sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenie, ktoré poskytne člen uplatňujúci takéto opatrenie.

Článok 6

Prispôsobenie sa regionálnym podmienkam vrátane oblastí, ktoré sú zbavené škodcov a chorôb a oblastí s nízkym výskytom škodcov alebo chorôb

1. Členovia zabezpečia, aby ich sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia boli prispôsobené sanitárnym alebo fyto-sanitárnym podmienkam oblasti, či už celej krajiny, časti územia krajiny, alebo častí niekoľkých krajín, z ktorých výrobok pochádza a do ktorých je výrobok určený. Pri odhade sanitárnych alebo fyto-sanitárnych podmienok oblasti členovia budú brať do úvahy okrem iného stupeň výskytu určitých chorôb alebo škodcov, existenciu vyhubovacích alebo kontrolných programov a primerané kritériá alebo smernice, ktoré môžu vypracovať príslušné medzinárodné organizácie.

2. Členovia budú zvlášť uznávať koncepciu oblastí, ktoré sú zbavené škodcov alebo chorôb, a oblastí s nízkym výskytom škodcov alebo chorôb. Určenie takýchto oblastí bude založené na takých faktoroch, ako je zemepisné vyznačenie, ekosystémy, epidemiologický dohľad a efektívnosť sanitárnych alebo fyto-sanitárnych kontrol.

3. Vyvážajúci členovia vyhlasujúci, že oblasti vnútri ich územia sú bez škodcov alebo chorôb, alebo majú nízky výskyt škodcov alebo chorôb, zabezpečia nevyhnutný dôkaz o tom, aby objektívne dokázali dovážajúcemu členovi, že také oblasti sú a pravdepodobne zostanú oblasťami bez škodcov alebo chorôb, alebo oblasťami s nízkym výskytom škodcov, alebo chorôb. Na tento účel sa dovážajúcemu členovi na požiadanie umožní potrebný prístup na inšpekciu, testovanie a pod.

Článok 7

Transparentnosť

Členovia budú oznamovať zmeny vo svojich sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatreniach a poskytnú informácie o svojich sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatreniach v súlade s ustanoveniami prílohy B.

Článok 8

Kontrola, inšpekcia a schvaľovacie postupy

Členovia budú pri vykonávaní kontroly, inšpekcie a schvaľovacích postupov vrátane národných systémov na schvaľovacie postupy používania prísad alebo na stanovenie prípustného množstva kontaminátov v potravinách, nápojoch alebo krmivách postupovať podľa ustanovenia prílohy C alebo inak zabezpečia, aby ich postupy neboli v rozpore s ustanoveniami tejto dohody.

Článok 9

Technická pomoc

1. Členovia sa dohodli, že umožnia obstarávanie technickej pomoci iným členom, najmä členom z rozvojových krajín, buď dvojstranne, alebo prostredníctvom príslušných medzinárodných organizácií. Takáto pomoc môže byť okrem iného v oblastiach spracovateľských technológií, výskumu a infraštruktúry vrátane zriaďovania národných riadiacich orgánov a môže mať formu poradenstva, úverov, darov alebo dotácií vrátane vyhľadávania technických expertíz, školení a vybavenia, ktoré by umožňovali týmto krajinám prispôsobiť sa a vyhovieť sanitárnym alebo fyto-sanitárnym opatreniam nevyhnutným na dosiahnutie primeranej úrovne sanitárnej alebo fyto-sanitárnej ochrany na ich vývozných trhoch.

2. Tam, kde sa požadujú významnejšie investície nevyhnutné na to, aby vyvážajúca členská rozvojová krajina splnila sanitárne alebo fyto-sanitárne požiadavky dovážajúceho člena, dovážajúci člen posúdi poskytnutie takej technickej pomoci, ktorá by umožnila členskej rozvojovej krajine udržať a rozšíriť možnosti prístupu na trh pre výrobok, ktorého sa to týka.

Článok 10

Zvláštne a rozdielne zaobchádzanie

1. Pri príprave a uplatňovaní sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatrení členovia budú brať do úvahy zvláštne potreby členských rozvojových krajín, a najmä najmenej rozvinutých členských krajín.

2. Tam, kde primeraná úroveň sanitárnej alebo fyto-sanitárnej ochrany poskytuje možnosť postupne zavádzať nové sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia, môže byť poskytnutý dlhší časový rámec na ich dodržiavanie pri výrobkoch, o ktorých vývoz majú záujem členské rozvojové krajiny, a takto podporovať možnosti ich vývozu.

3. S cieľom zabezpečiť pre členské rozvojové krajiny možnosť postupovať v súlade s ustanoveniami tejto dohody je výbor oprávnený poskytnúť týmto krajinám na požiadanie určité časovo limitované výnimky na všetky alebo na časť záväzkov podľa tejto dohody, berúc do úvahy ich finančné, obchodné a rozvojové potreby.

4. Členovia by mali podporovať a uľahčovať aktívnu účasť členských rozvojových krajín v príslušných medzinárodných organizáciách.

Článok 11

Konzultácie a urovnávanie sporov

1. Ustanovenia článkov XXII a XXIII GATT 1994, ako sú rozpracované a uplatňované v Dohovore o urovnávaní sporov, sa vzťahujú na konzultácie a urovnávanie sporov podľa tejto dohody, ak to nie je inak špecificky stanovené.

2. V spore vzniknutom podľa tejto dohody, ktorý sa týka vedeckých alebo technických otázok, porota bude žiadať názor od expertov, ktorých sama vybrala po konzultácii so stranami, ktoré sú v spore. Nakoniec môže porota, ak to bude považovať za vhodné, vytvoriť poradenskú skupinu technických odborníkov, alebo konzultovať s príslušnými medzinárodnými organizáciami, a to na požiadanie niektorej zo strán sporu alebo z vlastnej iniciatívy.

3. Nič v tejto dohode nenaruší práva členov podľa iných medzinárodných dohôd vrátane práva uchýliť sa k dobrým službám a práva využiť mechanizmus na urovnávanie sporov iných medzinárodných organizácií alebo upravených podľa akejkoľvek medzinárodnej dohody.

Článok 12

Administrácia

1. Týmto je zriadený výbor pre sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia, ktorý umožní pravidelne uskutočňovať konzultácie. Bude vykonávať funkcie nevyhnutné na uplatňovanie ustanovení tejto dohody a na podporu jej cieľov, predovšetkým s ohľadom na harmonizáciu. Rozhodnutia výboru sa prijímajú konsenzom.

2. Výbor bude podporovať a uľahčovať jednorazové konzultácie alebo rokovania medzi členmi o špecifických sanitárnych alebo fyto-sanitárnych otázkach. Bude podporovať používanie medzinárodných noriem, smerníc alebo odporúčaní všetkými členmi a v tomto smere bude uskutočňovať technické konzultácie a štúdie s cieľom rozšíriť koordináciu a integráciu medzi medzinárodnými a národnými systémami a prístupmi k schvaľovaniu používaných prísad do potravín alebo na stanovenie prípustných dávok kontaminátov v potravinách, nápojoch alebo krmivách.

3. Výbor bude udržiavať úzky kontakt s príslušnými medzinárodnými organizáciami v oblasti sanitárnej a fyto-sanitárnej ochrany, najmä s Komisiou pre Kódex Alimentarius, s Medzinárodným epizootickým úradom a so sekretariátom Medzinárodnej konvencie o ochrane rastlín s cieľom získavať najlepšie dostupné vedecké a technické stanoviská na splnenie tejto dohody a vylúčiť akékoľvek zbytočné zdvojenie vynaloženého úsilia.

4. Výbor vypracuje postup na sledovanie procesu medzinárodnej harmonizácie a používania medzinárodných noriem, smerníc alebo odporúčaní. Na tieto účely by mal výbor spoločne s príslušnými medzinárodnými organizáciami zostaviť zoznam medzinárodných noriem, smerníc alebo odporúčaní vzťahujúcich sa na sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia, ktoré výbor označí, že majú hlavný vplyv na obchod. Zoznam by mal zahŕňať údaje členov o tých medzinárodných normách, smerniciach alebo odporúčaní, ktoré uplatňujú ako podmienku dovozu, alebo na ktorých základe sa môžu dovážať výrobky, ktoré sú v súlade s týmito normami, dostávajú na ich trhy. V tých prípadoch, keď člen neuplatňuje medzinárodnú normu, smernicu alebo odporúčanie ako podmienku dovozu, mal by vysvetliť dôvod takeého postupu, a najmä spresniť, či predpokladá, že táto norma nie je dostatočne prísna na zabezpečenie primeranej úrovne sanitárnej alebo fyto-sanitárnej ochrany. Ak člen zmení svoje stanovisko po oznámení, že používa normu, smernicu alebo odporúčanie ako podmienku dovozu, mal by vysvetliť túto zmenu a informovať o tom sekretariát WTO, ako aj príslušné medzinárodné organizácie, ak takéto oznámenie a vysvetlenie nie sú poskytnuté v súlade s postupmi uvedenými v prílohe B.

5. Aby sa predišlo zbytočnej duplicitě, výbor môže rozhodnúť, ak je to vhodné, o využívaní informácií získaných najmä z oznamovacích postupov, ktoré sa uplatňujú v príslušných medzinárodných organizáciách.

6. Výbor môže na základe iniciatívy jedného z členov vhodným spôsobom vyzvať príslušné medzinárodné organizácie alebo ich pomocné orgány na preskúmanie špecifických záležitostí týkajúcich sa určitej normy, smernice alebo odporúčania vrátane vysvetlenia dôvodu nepoužívania podľa odseku 4.

7. Výbor preskúma pôsobenie a uplatňovanie tejto dohody po troch rokoch od dátumu nadobudnutia platnosti Dohody WTO a neskôr podľa potreby. Tam, kde je to vhodné, môže výbor predložiť Rade pre obchod s tovarom návrhy na zmenu textu tejto dohody, majúci pritom na mysli okrem iného skúsenosti získané pri jej uplatňovaní.

Článok 13

Implementácia

Členovia sú podľa tejto dohody plne zodpovední za dodržiavanie všetkých záväzkov, ktoré sú v nej stanovené. Vypracujú a zavedú spoľahlivé opatrenia a mechanizmy na dodržiavanie ustanovení tejto dohody inými inštitúciami než orgánmi ústrednej vlády. Členovia prijímajú také dostupné opatrenia, ktoré majú v právomoci, aby mimovládne inštitúcie na ich území, ako aj regionálne orgány, ktoré sú mimovládnu inštitúciou na území členov, postupovali v súlade s príslušnými ustanoveniami tejto dohody. Okrem toho členovia neprijímajú také opatrenia, ktoré majú priamo alebo nepriamo za následok záväzok alebo podporu regionálnych alebo mimovládnych inštitúcií, alebo miestnych správnych orgánov postupovať spôsobom nezlučiteľným s ustanoveniami tejto dohody. Členovia zabezpečia, že sa nebudú využívať služby mimovládnych inštitúcií pri realizácii sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatrení, ak nebudú postupovať v súlade s ustanoveniami tejto dohody.

Článok 14

Záverečné ustanovenia

Najmenej rozvinuté členské krajiny môžu odložiť uplatňovanie ustanovení tejto dohody o päť rokov od dátumu nadobudnutia platnosti Dohody WTO, ak ide o ich sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia ovplyvňujúce dovoz alebo dovážané výrobky. Ostatné rozvojové členské krajiny môžu odložiť uplatňovanie ustanovení tejto dohody okrem článku 5 ods. 8 a článku 7 o dva roky od nadobudnutia platnosti Dohody WTO, ak ide o ich existujúce sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia ovplyvňujúce dovoz alebo dovážané výrobky, ak takému uplatňovaniu bráni nedostatok technických znalostí, technická infraštruktúra alebo zdroje.

PRÍLOHA A

DEFINÍCIE⁴⁾

1. Sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenie - akékoľvek opatrenie uplatňované

- a) na ochranu života a zdravia zvierat alebo rastlín na území člena pred rizikami vyplývajúcimi z výskytu, usadenia alebo rozšírenia škodcov, chorôb, organizmov prenášajúcich choroby alebo organizmov spôsobujúcich choroby,
- b) na ochranu života alebo zdravia ľudí alebo zvierat na území člena pred rizikami vyplývajúcimi z prísad, kontaminátov, toxínov alebo organizmov v potravinách, nápojoch alebo v krmivách zapríčínujúcich choroby,
- c) na ochranu života alebo zdravia ľudí na území člena pred rizikami vyplývajúcimi z chorôb prenášaných zvieratami, rastlinami alebo výrobkami z nich, alebo z výskytu, usadenia, alebo rozšírenia škodcov,
- d) na zabránenie alebo na obmedzenie ostatných škôd na území člena vyplývajúcich z výskytu, usadenia alebo rozšírenia škodcov.

Sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia zahŕňajú všetky príslušné zákony, vyhlášky, nariadenia, predpisy a postupy zahŕňajúce okrem iného kritériá týkajúce sa konečného výrobku, spracovateľské a výrobné metódy, skúšky, inšpekcie, certifikačné a schvaľovacie postupy, zaobchádzanie v karanténe vrátane príslušných predpisov týkajúcich sa dopravy zvierat, rastlín alebo materiálov nevyhnutných na ich prežitie počas dopravy, ustanovenia o príslušných štatistických metódach, postupoch pri odbere vzoriek a metódach odhadu rizík a predpisy o obaloch a označovaní, ktoré sú v priamom vzťahu k nezávadnosti potravín.

2. Harmonizácia - vytvorenie, uznávanie a uplatňovanie spoločných sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení rôznymi členmi.

3. Medzinárodné normy, smernice a odporúčania zamerané

- a) na nezávadnosť potravín, normy, smernice a odporúčania stanovené Komisiou pre Kódex Alimentarius, ak ide o prísady potravín, rezíduá veterinárnych liekov a pesticídov, kontamináty, analytické metódy, odber vzoriek, ako aj hygienické predpisy;
- b) na zdravie zvierat a na choroby vzájomne prenosné medzi zvieratami a ľuďmi, normy, smernice a odporúčania vypracované pod záštitou Medzinárodného epizootického úradu;
- c) na ochranu rastlín, medzinárodné normy, smernice a odporúčania vypracované pod záštitou sekretariátu Medzinárodnej konvencie na ochranu rastlín v spolupráci s regionálnymi organizáciami pôsobiacimi v rámci tejto konvencie;
- d) na záležitosti nepatriace do pôsobnosti uvedených organizácií, primerané normy, smernice a odporúčania vyhlásené inými medzinárodnými organizáciami otvorenými pre členstvo všetkým členom, uznané výborom.

4. Odhad rizík - vyhodnotenie pravdepodobnosti výskytu, usadenia alebo rozšírenia škodcov alebo chorôb na území dovážajúceho člena podľa sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatrení, ktoré by sa mohli uplatniť, a biologických alebo ekonomických dôsledkov, ktoré tak môžu vzniknúť, alebo vyhodnotenie nepriaznivých účinkov na zdravie ľudí alebo zvierat vznikajúcich z prítomnosti prísad, kontaminátov, toxínov alebo organizmov zapríčínujúcich choroby z potravín, nápojov alebo krmív.

5. Primeraná úroveň sanitárnej alebo fyto-sanitárnej ochrany - úroveň ochrany považovaná za primeranú členom, ktorý zaviedol na svojom území sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenie na ochranu života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín.

Poznámka: Mnohí členovia nazývajú túto definíciu „prijateľná miera rizika“.

⁴⁾ Na účely týchto definícií výraz „zvieratá“ zahŕňa aj ryby a divo žijúcu faunu, „rastliny“ zahŕňa lesy a voľne rastúcu flóru, „škodcovia“ zahŕňa buriny a výraz „kontamináty“ zahŕňa pesticídy a zostatky veterinárnych liekov a cudzie telesá.

6. Oblasť bez škodcov alebo chorôb - podľa určenia príslušných orgánov oblasť zahŕňajúca celú krajinu alebo jej časť, alebo celé územie niekoľkých krajín, alebo ich častí, kde sa nevyskytuje určitý druh škodcov alebo chorôb.

Poznámka: Oblasť bez škodcov alebo chorôb môže obklopovať, môže byť obklopená alebo môže susediť s oblasťou - či už s časťou krajiny, alebo s geografickým regiónom, ktorý zahŕňa časti alebo celé územia niekoľkých krajín - o ktorej je známe, že sa v nej vyskytuje špecifický škodca alebo choroba, ale ktorá je predmetom regionálnych kontrolných opatrení, ako je zavedenie ochrany, dohľadu alebo nárazových zón, ktoré obmedzujú alebo vyhubia dotyčného škodcu alebo chorobu.

7. Oblasť s nízkym výskytom škodcov alebo chorôb - podľa určenia príslušných orgánov oblasť zahŕňajúca celú krajinu alebo jej časť, alebo celé územie niekoľkých krajín, alebo ich častí, v ktorých sa určitý škodca alebo choroba málo vyskytujú a ktoré sú pod účinným dohľadom a kontrolou alebo na ktorých sa uskutočňuje hubenie.

PRÍLOHA B TRANSPARENTNOSŤ SANITÁRNYCH A FYTOSANITÁRNYCH PREDPISOV

Publikovanie predpisov

1. Členovia zabezpečia, aby všetky sanitárne a fytosanitárne predpisy,⁵⁾ ktoré majú byť prijaté, boli urýchlene publikované, aby sa s nimi mohli oboznámiť zainteresovaní členovia.

2. S výnimkou naliehavých okolností členovia zabezpečia dostatočný interval medzi publikovaním sanitárneho alebo fytosanitárneho predpisu a nadobudnutím jeho účinnosti s cieľom poskytnúť čas výrobcovi vyvážajúcich členov a predovšetkým rozvojovým členským krajinám, aby prispôsobili svoje výrobky a výrobné metódy požiadavkám dovážajúceho člena.

Informačné strediská

3. Každý člen zabezpečí existenciu jedného informačného strediska zodpovedného za poskytovanie odpovedí na všetky opodstatnené otázky zainteresovaných členov, za poskytovanie príslušných dokumentov týkajúcich sa

- a) akýchkoľvek sanitárnych alebo fytosanitárnych predpisov prijatých alebo pripravovaných na jeho území;
- b) akýchkoľvek kontrolných a inšpekčných postupov, výrobných a karanténnych režimov týkajúcich sa prípustnej miery pesticídov a schvaľovania potravinových prísad používaných na jeho území;
- c) postupov odhadu rizík, faktorov, ktoré sa berú do úvahy, ako aj určovania primeranej úrovne sanitárnej alebo fytosanitárnej ochrany;
- d) členstva a účasti člena alebo príslušných orgánov na jeho území, v medzinárodných a regionálnych sanitárnych a fytosanitárnych organizáciách a systémoch, ako aj v dvojstranných a mnohostranných dohodách a dohovoroch súvisiacich s touto dohodou a textov takýchto dohôd a dohovorov.

4. Členovia zabezpečia, aby v prípade, že zainteresovaní členovia požadujú kópie dokumentov, boli im poskytnuté za rovnakú cenu (ak nie sú zdarma), za akú ju získajú štátni príslušníci⁶⁾ príslušného člena s výnimkou skutočných nákladov na odoslanie.

Oznamovacie postupy

5. Ak neexistuje medzinárodná norma, smernica alebo odporúčanie, alebo obsah navrhnutého sanitárneho, alebo fytosanitárneho predpisu sa v podstatných veciach nezhoduje s obsahom medzinárodnej normy, smernice alebo odporúčania a ak predpis môže mať významný vplyv na obchod ostatných členov, členovia budú

- a) okamžite publikovať oznámenie, aby sa mohli zainteresovaní členovia oboznámiť s návrhom na zavedenie tohto predpisu;
- b) oznamovať ostatným členom prostredníctvom sekretariátu výroby, na ktoré sa tento predpis vzťahuje, spolu s krátkym vysvetlením cieľa a dôvodov navrhovaného predpisu. Také oznámenia sa budú uskutočňovať okamžite, aby bolo možné vykonať zmeny a vziať do úvahy pripomienky;
- c) poskytovať na požiadanie ostatným členom kópie navrhovaných predpisov, a ak to bude možné, označiť tie časti, ktoré sa podstatne líšia od medzinárodných noriem, smerníc alebo odporúčaní;
- d) bez diskriminácie umožňovať primeraný čas ostatným členom na to, aby písomne podali pripomienky, aby ich na požiadanie prediskutovali a aby vzali do úvahy tieto pripomienky, ako aj výsledky diskusie.

6. Ak u člena vzniknú alebo hrozí, že vzniknú naliehavé problémy týkajúce sa ochrany zdravia, potom môže tento člen, ak to považuje za nevyhnutné, upustiť od krokov uvedených v tejto prílohe ods. 5 za predpokladu, že

- a) okamžite oznámi ostatným členom prostredníctvom sekretariátu príslušné predpisy a výrobky, na ktoré sa predpis vzťahuje, s krátkym vysvetlením cieľa a dôvodov navrhovaného predpisu vrátane povahy naliehavého problému alebo problémov;
- b) poskytne na požiadanie kópie predpisu ostatným členom;
- c) umožní ostatným členom podať písomné pripomienky, na požiadanie ich prediskutuje a vezme na vedomie pripomienky a výsledky diskusie.

7. Oznámenia zasielané sekretariátu budú v angličtine, francúzštine alebo v španielčine.

⁵⁾) Sanitárne a fytosanitárne opatrenia, ako sú zákony, vyhlášky alebo všeobecne záväzné výnosy.

⁶⁾) Pokiaľ sa v tejto dohode spomínajú „štátni príslušníci“, v prípade samostatného colného územia člena WTO pôjde o fyzickú osobu alebo o právnickú osobu, ktorá má bydlisko alebo skutočné priemyselné, alebo obchodné sídlo na tomto colnom území.

8. Vyspelé členské krajiny budú, ak o to požiadajú iní členovia, poskytovať kópie dokumentov alebo v prípade rozsiahlych dokumentov zhrnutia príslušných dokumentov vzťahujúcich sa na určité oznámenie v angličtine, francúzštine alebo v španielčine.

9. Sekretariát okamžite rozošle text oznámenia všetkým členom a zainteresovaným medzinárodným organizáciám a upozorní rozvojové členské krajiny na akékoľvek oznámenie vzťahujúce sa na výrobky, o ktoré majú osobitný záujem.

10. Členovia označia jeden orgán ústrednej vlády, ktorý bude zodpovedný na národnej úrovni za plnenie ustanovení vzťahujúcich sa na oznamovacie postupy podľa tejto prílohy ods. 5 až 8.

Všeobecné výhrady

11. Žiadne ustanovenie tejto dohody sa nebude vysvetľovať ako povinnosť

- a) oznamovať podrobnosti alebo poskytovať kópie návrhov, alebo publikovať texty v inom jazyku ako v jazyku člena s výnimkou ustanovenia tejto prílohy ods. 8;
- b) podávať členom dôverné informácie, ktoré by mohli brániť presadzovaniu sanitárnych alebo fyto-sanitárnych predpisov alebo ktoré by mohli poškodiť oprávnené obchodné záujmy podnikov.

PRÍLOHA C

KONTROLNÉ, INŠPEKČNÉ A SCHVAĽOVACIE POSTUPY⁷⁾

1. Členovia zabezpečia v súvislosti s akýmikoľvek postupmi, ktoré majú za cieľ kontrolu plnenia sanitárnych alebo fyto-sanitárnych opatrení, aby

- a) sa takéto postupy uskutočnili a dokončili bez zbytočného odkladu a spôsobom nie menej výhodným pre dovážané výrobky ako pre obdobné výrobky domáceho pôvodu;
- b) štandardné obdobie na konanie pri každom postupe bolo publikované alebo aby predpokladaná dĺžka tohto obdobia bola oznámená žiadateľovi, ak o to požiadala; pri prijatí žiadosti príslušný orgán urýchlene preskúma kompletnosť dokumentácie a bude informovať žiadateľa presným a uceleným spôsobom o všetkých nedostatkoch; príslušný orgán zašle okamžite výsledky konania presným a uceleným spôsobom žiadateľovi tak, aby mohol v prípade potreby vykonať potrebné korekcie; aj vtedy, ak má žiadosť nedostatky, kompetentný orgán pokračuje v konaní, ak je to možné, ak to žiadateľ požaduje, a na požiadanie bude žiadateľ informovaný o pokročilosti postupu, ako aj o dôvodoch prípadného omeškania;
- c) požiadavky na informácie boli limitované na to, čo je nevyhnutné pre primerané kontrolné, inšpekčné a schvaľovacie postupy vrátane schvaľovania používaných prísad alebo na stanovenie prípustných dávok kontaminátov v potravinách, nápojoch alebo krmivách;
- d) dôverný charakter informácií o dovážaných výrobkoch, ktorý môže vyplývať z kontroly, inšpekcie alebo schvaľovania, sa bude rešpektovať spôsobom nie menej výhodným ako v prípade domácich výrobkov tak, aby boli chránené oprávnené obchodné záujmy;
- e) akékoľvek požiadavky na kontrolu, inšpekciu a schvaľovanie jednotlivých skúšobných vzoriek výrobku boli obmedzené na to, čo je primerané a nevyhnutné;
- f) akékoľvek poplatky vyberané za postupy na dovážané výrobky boli spravodlivé vo vzťahu k akýmkoľvek poplatkom účtovaným na obdobné domáce výrobky alebo na výrobky pochádzajúce od akéhokoľvek iného člena a nemali by byť vyššie ako skutočné náklady za službu;
- g) platili rovnaké kritériá pri výbere používaných postupov a pri odberoch vzoriek pri dovážaných výrobkoch aj pri domácich výrobkoch tak, aby sa minimalizovali nevýhody voči žiadateľom, dovozcom, vývozcom alebo ich zástupcom;
- h) boli postupy pre upravený výrobok, kedykoľvek sa zmení špecifikácia výrobku následkom jeho kontroly a inšpekcie z hľadiska uplatňovaných predpisov, obmedzené na to, čo je nevyhnutné na určenie, že existujú uspokojivé dôkazy, že výrobok ešte stále zodpovedá príslušným predpisom;
- i) existoval postup preskúmania sťažností týkajúcich sa vykonávania uvedených postupov a taký, ktorý umožní prijať nápravu, ak je táto sťažnosť oprávnená. Tam, kde dovážajúci člen uplatňuje systém schvaľovania na použitie potravinárskych prísad alebo na stanovenie prípustných dávok kontaminátov v potravinách, nápojoch alebo krmivách, ktorý zakazuje alebo obmedzuje prístup na svoj domáci trh tým výrobkom, ktoré toto schvaľovanie nemajú, potom dovážajúci člen zväží použitie príslušnej medzinárodnej normy ako základu pre prístup, kým sa neprijme konečné rozhodnutie.

2. Tam, kde sanitárne alebo fyto-sanitárne opatrenia stanovujú, že kontrola sa bude vykonávať vo výrobe, člen, na ktorého území sa uskutočňuje táto výroba, poskytne nevyhnutnú pomoc na jej uľahčenie a na uľahčenie práce kontrolným orgánom.

3. Žiadne ustanovenie tejto dohody nebráni členom vykonávať primerané inšpekcie na svojom vlastnom území.

⁷⁾) Kontrolné, inšpekčné a schvaľovacie postupy zahŕňajú okrem iného postupy pri odbere vzoriek, testovanie a certifikáciu.